

כי האדם עץ השדה

במקומות שונים בהגותו, מציין הרב את המפגש בין האדם והטבע כאירוע חי ובעל השפעה מהותית על כוחות הנפש האנושית. **"כל זמן שיתאים האדם את חייו לחיי הטבע הכללי ימצא אושר ושמחת לב.** אמנם בתגרת יד החברה האנושית, התרחק האדם מרגשות הטבע הטהורים ונעכרה גם כן דעתו. על כן המידה שתשיבהו אל ישוב דעתו הטבעית היא הקורת רוח הכללית המשותפת שימצא האדם בטבע, חסד ה' המלא את כל היקום, קול זימרת הציפורים מבין עפאים יתנו קול, מראה הדר הכרמל והשרון בפרחיהם הנחמדים, ריח השושנים וכל פרי חמד...

אלה הם משיבין את דעתו אל הטבעיות" (עין איה, מסכת ברכות, דף נד' קיא). הפגישה עם עולם הטבע מעוררת באדם את מידותיו הטובות ומחזירה אותו אל ראשוניותו וטהרתו בטרם השחית דרכו. עולם הטבע הוא עולם חי ומושגח ע"י בורא עולם. על יסוד זה אמר הרב לר' אריה לוי שיצא עמו לשוח בשדה, על אדמת הקודש ביפו, "האמן תאמין לי שמימי נזהרתי לבלתי קטוף בלי תועלת עשב או פרח, שיכול לגדול או לצמוח, כי

אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה האומר לו גדלי! כל ציץ עשב אומר דבר, כל אבן לוחשת איזה סוד, כל בריה אומרת שירה" (ש, רז, מלאכים כבני אדם עמ' 294).

ראיית עולם הטבע כעולם חי המבשר את התגשמות החזון המשיחי, הביאה את הרב לשמחה עצומה בראותו את מטעי העצים על אדמת הקודש. במכתבו אל הוריו בשנת תר"ע כתב: **"סוכת שלום וחסד א-ל, עלי פרושים, והנני מרגישים בכל נשמתי, בכל עת צעדי עלי שדמות קודש... וכל המטעים הנחמדים למטרת העמדת חוק ומשפט... בלב מלא ציפיית ישועה"** (אגרות ראיה א', עמ' שג).

ראיית מטעי העצים בארץ ישראל כסימן לגאולה העתידה תפסה מקום חשוב במשנתו ההגותית של הרב. שני פתגמים פרי עטו, שנכתבו בהקשר לחודש שבט, מבטאים את חובת עם ישראל לארצו באמצעות נטיעת עצים. הפתגם הראשון, שנכתב בשנת תרע"ב, מבטא את נטיעת האילנות כאתחלתא דגאולה: **"מטעי עצי פרי על אדמת קודש יפריחו תקוות דור דורים"**.

נטיעת עצים מהווה הליכה בדרכו של הקב"ה שנטע עצים בגן עדן. בדרך זו נצטווה גם עם ישראל לטעת עצים בכניסתו לארץ ישראל, כדי לבטא את אחיזתם בארץ, כדברי המדרש: **"מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחילה... אף אתם כשתיכנסו לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה"** (ויקרא רבה, כ"ה, ג'). לימים לאחר חזרת עם ישראל לארצו וכינון מולדתו, ראה הרב קוק, את ראשית הגאולה והגשמת דורו של משיח במטעי העצים הרבים בארץ ישראל. **"המפגש בין העם והארץ נתן אותותיו בתנובת הארץ, ביטוי מוחשי להתחדשות היצירה והנטיעה"** (הרחבה בנושא בספרו

שירת האילנות הנודעת מראש השנה לאילנות-ט"ו בשבט-מקרינה על חודש שבט כולו, ופותחת פתח לעיון תמציתי במשנתו של הרב על עולם הטבע בכלל ונטיעת האילנות בפרט. העמקה במשנה זו מלמדת ערכים משמעותיים לטובת עולם החינוך, העצמת יראת שמים וחיזוק הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל.

"אור השמש כשיוצאה בגבורתה, גורם קרני האור המופצים על כל חומר ונעשים מורגשים יפה לעצבי העין ורושמם מוחש ומובלט, בכל פרטי צבעיהם. על כל חומר,

קרני אורה נשפכים תמיד, אבל רק על ידי הארת המאור הכללי, הממלא את הריקות, לגרש את המחשכים, תוכשר העין לקלוט את קווי האורה" (אוצרות הראי"ה ב' אורות המצוות א' עמ' 491). יכולת האדם להתפעל מצבעיה המגוונים של השמש, המאירים את עולם הטבע בכלל והעצים והפרחים בפרט, מותנית ב"הארת המאור הכללי"

ורק מכוחו יוארו הפרטים. בדרך זו מתמודד הרב עם הקושי המתעורר לראות את ערכה הרוחני ויופיה של כל מצווה באופן נפרד. **"כל מצווה, כל דין וכל מנהג ישראל... יחשו (=יורגשו) יפה כשהאורה הכללית תופיע"**. היכולת לחוות ולהתרשם מכל מצווה באופן נפרד מותנה במעמד התורה והתגלותה הכוללת במלוא עוצמתה—"כשהאורה הכללית תופיע... וזהו יופים נכנס בלב כל איש".

עקרון זה של ראיית המכלול ולא רק התמקדות בפרטים עובר כחוט השני לאורך כל משנת הרב בהיבטים שונים. בספרו "אורות התשובה" (פרק ו, ז) דן הרב בפער בין טעם העץ לפריו וכותב: **"מתחילת הבריאה ראוי היה טעם העץ להיות גם הוא כטעם פריו. כל האמצעים המחזיקים איזו מגמה רוחנית גבוהה כללית ראויים היו להיות מוחשים בחוש נשמתי באותו הגובה והנועם, שעצם המגמה מורגשת בה... אבל טבע הארץ... גרם שרק טעמו של הפרי, של המגמה האחרונה, האידיאל הראשי, מורגש הוא בנעמו והדרו. אבל העצים הנושאים עליהם את הפרי... נתעבו ונתגשמו ואבדו את טעמם"**. חלקי העץ מהווים אמצעי למען הבשלת הפרי וגימורו, במקביל לחיי המעשה והמציאות הגשמית המהווים אמצעי לגילוי האידיאל האלוהי. שינוי המסגרות והצורך למסד את האידיאל הרוחני הגדול בחיי המעשה, בעולם הזה, מביא לפער בין החלום לבין הגשמתו. במקרה זה יש להשתמש בעיקרון ההכללה שהצבענו עליו לעיל, ולזכור כי אין להסתכל רק על המציאות החלקית (השבורה), אלא לראות את המכלול הכולל, את ראשית הבריאה בה היה טעם העץ כטעם פריו, ועתידה מציאות זו לחזור לתיקונה ומצבה הראשוני.

צדק חברתי בכשנת הראי"ה

**פרסום ראשון לחחאתו של הרב קוק
בשם השכבות החלשות נגד מיסוי היין**

ב"ה, ירושלים י"א לחודש מנחם-אב תר"ץ.
לכבוד
ה.מ. המנהל עניני הממשלה בא"י ירושלים.
משרד-הממשלה
ה.מ.²

עם הבציר³ הזה עומדת להתגשם ההעלאה החדשה של מכס היין במאה אחוזים שחלה מיום 2 אפריל 1930. יחד עם העלאה חדשה זו של המכס יעלה כמובן גם מחיר היינות במדה מבהילה, באופן שהיהודי הבינוני ומכל-שכן העני יהיה משולל האפשרות להשתמש בין לצרכי הדת של קדוש והבדלה וכו',⁵ שלפי הדת מחויב בזה כל יהודי ויהודי.⁶ בשים לב להצד הדתי שבדבר היינו אסירי תודה לה.מ. בהואילו לסדר שעניני הדת שלנו לא יסבלו על-ידי העלאה חדשה של המכס על היינות! שהצבור היהודי איננו יכול לעמוד בה.⁸

ובזה הנו מתכבדים, ה.מ., להיות הסרים למשמעתו,
הרבנות הראשית לא"י

הנשיא
ראי"ה
המזכיר הכללי
שמואל אהרן ובר

1. אגרת זו של הרב קוק המתפרסמת כאן לראשונה, הודפסה במסגרת כתיבה על נייר הלוגו של משרד הרבנות הראשית, ונמצאת במרכז התיוודי של בית הרב (תיק מ/9). המוכתב הוא כנראה, מארק איצ'סון יאנג, שכיהן כמזכיר הראשי של ממשלת המנדט בארץ ישראל, והיה אחראי על התפעול השוטף של הפעילות האדמיניסטרטיבית השלטונית, תפקיד שני בחשיבותו לאחר הנציב העליון הבריטי של אותה תקופה, ג'ון צ'נסלור. קודמו של יאנג, הארי צ'ארלס לוק, כיהן בתפקיד בשנות 28-30 והוא שהחליט על הכפלת מס היין האמור באפר' תר"צ, אך בסוף יוני תר"צ, עזב את הארץ, ויאנג מילא את מקומו בשנים 30-33. בפועל, סביר להניח שבנושא טיפולו מ'דיווס שתפקיד באותה תקופה כמנהל מחלקת האוצר, ואז מר סטיר שתפקיד כמנהל המכס (ראו 'כינוס לשכות המסחר בא"י', דואר היום, 27/3/31, עמ' 1).
2. הוד מעלתו.
3. האגרת נכתבה בסוף תקופת הבציר ותחילת עונת יצור היין.
4. ד' בניסן תר"ץ.
5. במדינות רבות, למשל באמריקה, מטילים מס גבוה במיוחד על טבק ומשקאות חריפים הנחשבים כמותרות, כדרך הוגנת להוציא יותר מיסים מהעשירים ופחות מהשכבות החלשות יותר. ברם, הרב קוק מעיר לאנגלים שאצלנו היין מוסרם כצורך דתי ולא כמותרות. העלאת מס היין היה נטל רק על היהודים, היות והמוסלמים אוסרים את שתיתו. נציין שהמזכיר לוק שהכפיל את המס, נחפז כפרי-ערבי ואנטי-ציוני, והיה ידוע לשמצה כי לא הפסיק את הפורעים הערבים במאורעות תרפ"ט. הרב קוק סירב אף ללחוץ את ידו המגואלת בדם יהודי (הכהן, האיש נגד הרום, עמ' 272-266).
6. ב'דוד' (התקנות לטובת החקלאים', דבר, 15/8/30, עמ' 4), עומד על כך שמדיניות המכס החדשה של ממשלת המנדט מטביה עם הפלח הערבי ומטילה את עומס המכס על הצרכן העברי. אכן ממסמך כלכלי של המנדט מאותה שנה, מציינים מומחים דווקא להפחית (!) את מס היין, מסיבות כלכליות (ראו <http://alturl.com/p9nur>).
7. כל זה מצביע על כך שהמס קשור למגמה אנטישמית, בהתאם לקו הפרי-ערבי של תקופת הנציב צ'נסלור, כפי שצינו הערבים בסיום תפקידו שנה לאחר מכן בתרצ"א, "הוא מניח אחריו בארץ ידידים רבים מקרב הערבים, שידעו את אהבתו אליהם... (אך היהודים ייפרידו ממתן בשמחה" (תולדות היישוב היהודי בארץ ישראל א" ערך: מ' ליסק, עמ' 327). יצונו שאינו של לוק היה יהודי שהתנצר, עובדה שהוא טרח להסתיר בתקופת כהונתו (רו, מלאכים כבני אדם, עמ' 155).
8. למרות שבדיעבד, אם אין יין, ניתן לקדש ביום, להבדיל ולזמן על "חמר מדינה" (שלחן ערוך או"ח רעב), דהיינו משקה המכובד באותה מדינה שבדומה ליו"ש, מגישים לאורחים גם אם אינם צמאים (ה"ר"מ פיינשטיין, שו"ת אגרות משה, או"ח ב, ס' עה). חשוב להדגיש שהרב מביא אסמכתא שיש מתירים לקדש על חמר מדינה אפילו בליל שבת (נאוצרות הראי"ה ד, אגרת 80), ומסתפק אם קפה נחשב חמר מדינה (בשו"ת אורח משפט, ס' מא), ושלצאת ידי הספק בארבע כוסות בליל הסדר, אם שכח והפסיק בשתיית הרביעית, יש לשתות כוס מע"ד (שיכר העשוי מדבש) ואינו חושש לדברי המגן אברהם (שם סק"ו), הסובר שאם היין מצוי אך יקר, אין לקדש על חמר מדינה (שם, ס' קכה, טע' כה). על כן נראה שחשוב לרב כאן לאפשר גם לשכבות הביניים והעניים לקיים את המצוות מלכתחילה, ולא להסתמך ולהקל בחמר מדינה, דבר שפיגע ברגשותיהם ובמעמדם, למרות שיש לדעתו היתר הלכתי לכך.
9. מה שנראה כאן כסימון הקריאה הוסף בכתיב-די.
10. יצונו שלא מצאתי בעיתונות התקופה שום זכר להעלאת המס, לא בזמן ההחלטה ולא ביישומה. הדבר מרמז על כך שאותה תוספת למס כנראה לא יצאה לפועל (ראו לעיל בהערה 5, שהנושא היה שנוי במחלוקת גם בין כלכלני האיזון הבריטים), ואולי הודות להתערבותו של מרן הרב קוק.

ערך: הרב ארי יצחק שבת

של הרב ע. קלכהיים זצ"ל "באר מגד ירחים".
פתגם שני שכתב הרב, המבטא את החיבור בין נטיעת עצים ודורו של משיח, מתבטא בדבריו: "חשק נטיעת אילנות נובע מחפץ הטבת הדורות הבאים, המובלט בתוקפו בעץ החורב". בדרך כלל נטיעת אילנות מבטאת את חשק האדם ועולם החושים שלו המתאווה להנאה גשמית לאכול את פירות העץ. לאור העובדה שהנטיעה מביאה לשכלול העולם, הרי שלמרות אופייה החומרני לכאורה היא מבטאת בשורשה את המגמה הרוחנית שעיקרה "הטבת הדורות הבאים". עץ החורב מסמל במהותו הסתפקות במועט מחד גיסא וחיבור לדורות הבאים מאידך גיסא, שהרי הופעת פירותיו תהיה "לאחר שבעים שנה", כפי שנזכר אצל חוני המעגל: "אני מצאתי את העולם בחרובים, וכשם שנטעו אבותי בשבילי כך אטע אני לבני" (מסכת תענית, דף כ"ג). עובדה זו, כמו קודמתה, מלמדת אותנו את הסתכלותו הרחבה של הרב קוק על המכלול וראייתו את המציאות העכשווית כשלב במהלך הכולל.

בחיגת חנוכת בית תלמוד תורה "נצח ישראל" בפתח תקווה, נטעו ליד תלמוד התורה גן והכינו מערכת שיעורים על עבודת האדמה וחשיבותה. אחד הרבנים שנכח במעמד העיר כי אדם הראשון כשהיה בגן נמשך מזה לחטא. ענה הרב בנחרצות כי הגורם לחטא לא היה הגן אלא פיתויו של הנחש. תפקידו, אמר הרב, לנטוע גנים שלא יהיו בהם נחשים ויביאו לקדושת דרכי ה'. (הרב מ.צ. נריה, מועדי הראי"ה עמ' רכ"ד). דומני כי נוכל ללמוד מכאן מסקנה רעיונית חשובה. הגנים, היופי והטבע בכללו הם יצירה נפלאה של בורא העולם. הפוטנציאל המסוכן הוא האדם שעלול בדרכו הרעה להשחיתם או להשתמש בהם לצרכים שליליים. על מציאות זו אמר בורא עולם: "תן דעתך שלא תקלקל את עולמי". ולואי ונזכה להתפעל מיופי היצירה ומעולמו הנפלא של בורא עולם.

הרב ד"ר יוחאי רודיק
מפמ"ר מחשבת ישראל

הרב משה קליערס והראי"ה קוק

המשך מעמוד 4

מלחמת העולם שפרצה (באוגוסט 1914) קטעה את התפתחות היישוב בארץ, והמיטה עליו מכה קשה, גם טבריה נפגעה מאד. השלטונות התורכים הטילו גזרות על אנשי היישוב ודרשו שיקבלו אזרחות עותומנית, המסרבים היו צפויים לגירוש ולהחרמת נכסיהם. אלה שהסכימו להתעתמן נתבעו בתשלום גבוה, וביותר חששו מגויס לצבא התורכי. יותר מאלף מתושבי טבריה עזבו את הארץ, אחרים נפטרו מרעב ומחלות. היישוב היהודי בטבריה הצטמק במהירות, מ-6000 יהודים לפני המלחמה, נותרו בשנת-1916 2100 נפש. המלחמה והניתוק מקהילות הגולה פגעו קשה בפרנסתם, התרומות פסקו והיישוב נסגר.

המצב החמיר בערב פסח תרע"ז, כשהתורכים גירשו את היהודים מיפו ותל אביב. 3000 מגורשים יצאו לטבריה וליישובי האזור. מקצתם שוכנו בבתיים וברפתות, ומאות הקימו סוכות ממחצלות על חוף הכנרת. הרב קליערס פעל ככל יכולתו לעזור להם, הוא פנה למאיר דיזנגוף, ראש העיר תל-אביב, לסייע למגורשים, משום שהרעב בעיר לא איפשר לספק מזונם. בתום המלחמה פעל הרב קליערס לשיקום תושבי העיר ולחידוש הלימוד ביישוב.

פרופ' דבורה הכהן

נינתו של הרב קליערס

הרב משה קליערס והראי"ה קוק

צפת, ז' אדר תרל"ד 1874 - כ"ג שבט תרצ"ד 1934

דמות החודש

סחיי הראי"ה זצ"ל

לקיום משפחותיהם. מקור חשוב לקיום הישיבה היו התרומות שניתנו לקופת ר' מאיר בעל הנס, שקהילות ישראל באירופה ובארצות המזרח תרמו לה בעין יפה.

תלמידי הישיבה נשארו כל ימות השבוע במקום, ורק לשבת חזרו לבתיהם. כדי ש"שילכו כל טרדות ב"ב המרובים, וינזרו מביתם כל ימות השבוע יום ולילה"... (הרב משה קליערס, טבור הארץ). גם הרב נהג כך. מי שהכירוהו הרבו לספר על הסתפקותו במועט, שהגיעה לכלל סיוגו. הרב חי בישיבה כאחד התלמידים, וגם הקיצבה החודשית של שכרו לא הייתה גבוהה משלהם. כל מעייניו היו בבניית הישיבה

והחזקתה.

הרב קליערס היה מודע לחשיבות הנושא של מצוות התלויות בארץ שהיה צורך השעה, הקדיש הרבה מזמנו ללימוד הנושא בתלמוד ובספרות הפוסקים והשו"ת. ושמר יצא למרחוק כבקי בהלכות בנושא זה. הוא חזר ולימד את סדר זרעים בישיבת 'אור תורה', כדי שגם תלמידיו יפעלו בקרב הציבור שנוקד להדרכה. שנים רבות עמל בליבון הלכות המצוות התלויות בארץ, והם פורסמו בספרו 'תורת הארץ', כרך ראשון בשנת תרפ"ח-1928. הכרך השני-בתרצ"ג-1933, הרב נתן לפרסם עשרה כרכים, אולם לא זכה להשלים את מפעלו, (נפטר בשבט תרצ"ד, 1934). כרכי 'תורת הארץ' פורסמו מאז במהדורות רבות, והיו מספרי היסוד בנושא המצוות התלויות בארץ, הנלמדים בישיבות עד ימינו.

הרב קליערס עמד בקשרי מכתבים עם רבנים רבים בשאלות הלכה, והתכתב גם עם הראי"ה קוק וידידות נקשרה ביניהם. דעתם בסוגיות הלכתיות לא היו זהות, כמו בשאלת השמיטה. גם עמדותיהם בשאלות אידיאולוגיות לא עלו בקנה אחד, אולם הכבוד וההערכה הרבה שחשו איש לרעהו על גדולתו בתורה, גישרה על הבדלים בדעותיהם. הם נבדלו גם ביחסם לתנועה הציונית, וביחוד ביחסם להתיישבות החלוצית החילונית.

הרב קליערס שהיה נטוע בהוויות הארץ, היה ער לתהליכי התפתחות היישוב, וחדד מהשפעת המחנה הציוני החילוני, ומאבקו על עיצוב הזהות הקולקטיבית של היישוב שהלך וגדל. הוא עקב בדאגה אחר בני העלייה השנייה והשלישית, החלוצים החילונים שהקימו יישובים וקיבוצים סביב טבריה עירו. הרב ראה בהם איום על שלומי אמוני ישראל. כאבו היה גדול כשנכח שבנים ממשפחות דתיות בעירו פרקו עול ועברו לתנועות החילוניות. במחנה החילוני ראה סכנה שיש להתגונן מפניה ולהיאבק בה. כאשר נשאל מדוע הוא מתנגד גם לציונות הדתית, שבראשה עמדו רבנים גדולי התורה אותם הוא כיבד והערץ, השיב להם הרב קליערס: המחנה החרדי והמחנה החילוני עומדים בחזית, האחד מול השני, וביניהם פעורה תהום עמוקה. אני חרד שמא תנועת 'המזרחי'-תהווה גשר בין שני המחנות.

הרב קוק נבדל מהרב קליערס ביחסו לתנועה הציונית ולמחנה החילוני. הראי"ה האמין שאנשיהם יהיו נושאי התחייה בקרב הדור החדש, ואף המהפכנים והכופרים בתורה ישוּבו למקורות היהדות. במסירותם לבניין ארץ ישראל ראה עדות לזיקתם העמוקה ליהדות, אף שהם עצמם לא היו מודעים לה באותה עת. הראי"ה ביקש להתקרב לחלוצים ולהשפיע עליהם שיחזרו בתשובה. על רקע זה התארגן מסע התשובה של הרבנים שיצאו בשנת 1913 לקיבוצים ולמושבות בגליל. טרם צאתם ביקש הראי"ה לקבל את הסכמת המרא דאתרא למסע. הרב קליערס שרחש כבוד רב לראי"ה נתן את הסכמתו, והודיע שישתתף בעצמו במסע הרבנים. בשנות ה-20 נערכו עוד שני מסעות של רבנים בהתיישבות החדשה.

המשך בעמוד 3

הרב קליערס היה אחד המנהיגים הייחודיים שפעלו בא"י בתקופה רבת תהפוכות בתולדות היישוב היהודי. הוא נולד בצפת ביום ז'

באדר תרל"ד (1874) לאביו ר' מאיר בר' ניסן, בן למשפחה שעלתה מאוקראינה בעליית החסידים ב-1782, והתיישבו בצפת. משחר ילדותו הוא התבלט בשקדנותו ובזכרונו הפנומלי, ובנעוריו נודע כעילוי שהתייחד גם במידותיו ובענוותנותו הרבה. הוא התמיד

בלימודיו והיה ער גם לתמורות שחלו ביישוב, הכיר את אנשי העלייה הראשונה שהקימו את המושבות יסוד המעלה וראש פינה בקרבת צפת, ועסקו בעבודת האדמה. אכרים שקיימו מצוות בגולה לא התנסו שם במצוות התלויות בארץ, ונהגו לבוא אל הרב לשטוח בפניו את שאלותיהם.

בשנת תרמ"ט (1889) חלה שנת השמיטה הראשונה ליישוב החקלאי החדש בא"י, המושבות החדשות שהוקמו בארץ היו בראשית התפתחותם, ועלה החשש שיתמוטטו אם תושבת בהן עבודת האדמה. סוגייה זו עוררה מחלוקות בין גדולי הרבנים, מהם שפסקו שניתן לעבד את האדמה בשנת השמיטה על ידי 'היתר מכירה', זו הייתה גם עמדתו של הראי"ה קוק. הרב קליערס התנגד לדעתם, ופסק שאין לשנות את מהותה המקורית של מצוות השמיטה, כך פסקו גם רבני ירושלים. פקידי הברון פקדו על האכרים שלא לשבות בשמיטה, ואיימו שישללו את תמיכתם מאלה שלא ימלאו תביעתם. פולמוס השמיטה נמשך גם בשנים הבאות כשהציבור בא"י הלך וגדל. בשלהי המאה ה-19 גדלה טבריה בקצב מהיר יותר מצפת, בהיותה בצומת אזורים גיאוגרפיים שהחלו להתפתח-עמקי הצפון והגליל התחתון המזרחי. בטבריה היו היהודים רוב מניינה של האוכלוסיה בעיר, רובה מעדות המזרח. לחסידים היו בתי כנסת אחדים ולצידם בתי מדרש קטנים. כדי לחזק את הקהילה בטבריה ביקשו למנות את הרב קליערס כרב העיר (בשנת תרנ"ט, 1899). הוא היסס, חשב שאינו ראוי לכהונה זו. לאחר שהפצירו בו נסע להיוועץ עם האדמו"ר בסלונים, והוא עודד אותו להיענות ולפעול לחיזוק החינוך התורני בעיר. הרב קליערס שהתאוה לפגוש את גדולי הדור המשיך במסעו, ונפגש עם הרב אליהו דוד רבינוביץ תאומים (האדר"ת), ראש הישיבה בפוניבז', ועם הרב חיים מברסקי. הם התפעלו מרוחב למדנותו, העניקו לו סמיכה לרבנות, ועודדוהו לקבל את הרבנות בטבריה. בשוּבו ארצה עבר הרב קליערס לטבריה עם חבורה של חסידים. פעולתו הראשונה כרב העיר הייתה ייסוד ישיבת 'אור תורה'-(בשנת תר"ס 1900).

את מיקום הישיבה קבע הרב קליערס סמוך לציון קברו של התנא ר' מאיר בעל הנס, "אשר בעודו בחיים חיותו האיר את עיני חכמים בהלכה, וגדולים צדיקים במיתתו יותר מבחייה, תסייע להוגים בתורת ה' ". ערך נוסף היה לאותו מקום, היישוב הדל בטבריה לא היה בכוחו לממן הקמת בנייני הישיבה ואחזקת לומדיה, וביחוד אנשי הכולל שנוקדו לתמיכה כספית

עלון חודשי בהוצאת "בית הרב"

רח' הרב קוק 9 ת.ד. 6275, ירושלים 91062

טל: 02-6232560, פקס: 02-6242908

betharav@zahav.net.il www.moreshet.co.il/beit-harav

ניתן לקרוא את העלון "מגד ירחים" גם באתר: www.yeshiva.org.il

עיצוב גרפי: ש. יוסטמן

מגד ירחים

עריכה: שושנה רייך